

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:
Ο Σωκράτης για τη φιλία

Τίτλος:
«Φιλία, μέγιστον αγαθόν»

Συγγραφή: ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ

Εφαρμογή: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΑΤΣΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Φιλία, μέγιστον αγαθόν

Εφαρμογή σεναρίου

Χρυσούλα Τάτση

Δημιουργία σεναρίου

Καλλιόπη Λαζαρίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 23-04-2015 έως 07-05-2015

Σχολική μονάδα

2^ο Γυμνάσιο Αγίου Αθανασίου Θεσσαλονίκης

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ενότητα 10^η: Ο Σωκράτης για τη φιλία [Ξενοφών, «Απομνημονεύματα» 2.4.1-7 (διασκευή)].

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Νεοελληνική Γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Αγγλική Γλώσσα

Εικαστικά

Θρησκευτικά

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Μουσική

Φιλοσοφία

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές εργασίες - Project

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Κρίνεται απαραίτητη η εξοικείωση του εκπαιδευτικού και των μαθητών με *ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες*, πλοήγηση στο διαδίκτυο και διερευνητική προσέγγιση ψηφιακών πόρων. Παράλληλα, απαιτείται γνώση λογισμικών δημιουργίας αρχείων κειμένου, παρουσίασης, εννοιολογικών χαρτών και διαδραστικής αφίσας ([Education Glog](#)).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Καλλιόπη Λαζαρίδου: «Φιλία, μέγιστον αγαθόν», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, 2013.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο διδασκαλίας επιχειρεί να καταδείξει τη σημαντικότητα των φιλικών σχέσεων στη ζωή του ανθρώπου και ταυτόχρονα να αναδείξει θετικές και αρνητικές πτυχές αυτών των σχέσεων. Το κείμενο του σχολικού βιβλίου αποτελεί την αφετηρία αλλά και σημείο αναφοράς ενός ταξιδιού στον χώρο και τον χρόνο, στα γράμματα και τις τέχνες. Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε ομάδες αναζητούν και αξιοποιούν ποικιλία ψηφιακών πόρων, ώστε μέσω των πολυτροπικών τους κειμένων να επιχειρήσουν να εξηγήσουν γιατί ασχολούνται με το ίδιο θέμα άνθρωποι που διαφέρουν ως προς τον τόπο και την εποχή που έζησαν, ως προς τις πολιτισμικές τους καταβολές, τα μέσα έκφρασης και τις επιδιώξεις τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η ύπαρξη φιλικών δεσμών στη ζωή ενός ανθρώπου θεωρείται θεμέλιος λίθος για την ισορροπημένη ανάπτυξή του. Ειδικότερα στην εφηβεία η αναζήτηση φίλων είναι ενέργεια ταυτόσημη με την αναζήτηση της ταυτότητας του νεαρού ατόμου (Cole & Cole, 2002). Το κείμενο της 10ης ενότητας με το κατάλληλο λεξιλόγιο και την αντιθετική του δομή συμπυκνώνει τους βασικούς άξονες προσέγγισης του θέματος και αποτελεί ισχυρό ερέθισμα, για να εκφράσουν οι έφηβοι μαθητές τις απόψεις τους βασιζόμενοι σε προσωπικές εμπειρίες. Το αρχαίο ελληνικό κείμενο προσεγγίζεται, λοιπόν, ως φορέας προβληματισμού και διαλέγεται με τα βιώματα του παρόντος και με δημιουργήματα διαφόρων εποχών. Από την οπτική αυτή ένα μάθημα γλώσσας αποτελεί ταυτόχρονα και μάθημα για τον κόσμο στο πλαίσιο των *πολυγραμματισμών* (Κουτσογιάννης, 2012).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην πρόταση διδασκαλίας ακολουθούν τις *Αρχές της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού*, καθώς παρακινούν τους μαθητές να επεξεργαστούν και να αναδιαμορφώσουν τα δεδομένα των εργασιών τους και παράλληλα να εκφραστούν μέσα από πολυτροπικά περιβάλλοντα (Kalantzis, & Cope, 2008). Ο παιδαγωγικός στόχος της διαδικασίας αυτής προσανατολίζεται στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών, που θα επιτρέψουν σε κάθε μαθητή μέσω της αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές και τον εκπαιδευτικό να προχωρήσει σε γνωστικό επίπεδο ανώτερο από αυτό που ήδη έχει κατακτήσει, κατά το πρότυπο της *ζώνης επικείμενης ανάπτυξης* (Vygotsky, 2008). Οι κατάλληλες συνθήκες δημιουργούνται στο πλαίσιο της ομάδας, όπου η μάθηση σύμφωνα με τις αρχές του *κοινωνικού εποικοδομισμού* αποτελεί προϊόν αλληλεπίδρασης σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις και μέσα από την υλοποίηση κοινών δραστηριοτήτων (Foulin & Mouchon, 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προβληματιστούν για τη σημασία της φιλίας στη ζωή του ανθρώπου.
- Να προσδιορίσουν τις αιτίες που οδηγούν τους ανθρώπους σε αντιφάσεις στο θέμα της φιλίας.
- Να κατανοήσουν τη διαχρονικότητα και την οικουμενικότητα των βασικών αναγκών αλλά και των ελαττωμάτων του ανθρώπου.
- Να προσεγγίσουν την αρχαία ελληνική γραμματεία ως κρίκο μιας αλυσίδας διαχρονικού και πανανθρώπινου στοχασμού.
- Να συνδέσουν τα βιώματά τους με τον θεωρητικό στοχασμό.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να εντοπίσουν στοιχεία που χαρακτηρίζουν κείμενα φιλοσοφικού στοχασμού.
- Να συνδέσουν τη μορφή (αντιθετική σύνταξη) με το περιεχόμενο (αντίφαση λόγων και πράξεων) του κειμένου.
- Να γνωρίσουν το «λεύκωμα» ως κειμενικό είδος.
- Να αναπτύξουν λεκτικές ικανότητες που διευκολύνουν τη συνεργασία.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να εξοικειωθούν με τη δημιουργική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.
- Να ασκηθούν στην κριτική διερεύνηση ψηφιακών πόρων.
- Να συγκρίνουν στάσεις και απόψεις άλλων ανθρώπων με τα προσωπικά τους βιώματα και να εκφράσουν πολυτροπικά τα συμπεράσματά τους.
- Να προσεγγίσουν κριτικά τις εργασίες τις δικές τους και των συμμαθητών τους και να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες επικοινωνίας και επιχειρηματολογίας.
- Να δομήσουν ορθό, σαφή και περιεκτικό λόγο, που ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες περιστάσεις.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, δέχονται και προσφέρουν ανατροφοδότηση σχετικά με τα καθήκοντά τους, ώστε να καλλιεργήσουν και να ενδυναμώσουν δεξιότητες συνεργασίας. Ακολουθούν προφορικές και γραπτές οδηγίες, ενώ σταδιακά ενθαρρύνονται να αυτενεργήσουν και να διαμορφώσουν τον δικό τους τρόπο έκφρασης. Εντοπίζουν υλικό, επιλέγουν, απορρίπτουν, συνδυάζουν και ασκούνται σε διαδικασίες οργάνωσης της σκέψης τους. Τέλος, εξοικειώνονται με τη χρήση περιβάλλοντος εικονικής τάξης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αφετηρία

Ο τίτλος του κειμένου «Ο Σωκράτης για τη φιλία» δίνει την αφορμή για μια συζήτηση μεταξύ των μαθητών σχετικά με τα χαρακτηριστικά και την αναγκαιότητα της φιλίας. Το θέμα αυτό έχει στενή συνάφεια με τα βιώματα και τις ανάγκες των εφήβων, οπότε η αρχική συζήτηση θα πυροδοτήσει το ενδιαφέρον τους για το περιεχόμενο του μαθήματος.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η πρόταση αυτή καλύπτει τη διδασκαλία του κειμένου [«Ο Σωκράτης για τη φιλία»](#), που περιλαμβάνεται στο Α΄ μέρος της Ενότητας 10 του σχολικού εγχειριδίου για την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου. Επιπλέον, οι διδακτικοί στόχοι που αναφέρονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) (σελ. 66) για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου κειμένου αποτελούν μέρος της στοχοθεσίας του σεναρίου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η χρήση των νέων τεχνολογιών παρέχει στους μαθητές τη δυνατότητα ταχύτατης πρόσβασης σε δοσμένες πηγές, αλλά κυρίως τη δυνατότητα αναζήτησης και επιλογής από μια πληθώρα σχετικού υλικού. Έτσι, οι μαθητές στο ελεγχόμενο περιβάλλον διδασκαλίας σταδιακά υιοθετούν στάσεις ασφαλούς περιήγησης στον κυβερνοχώρο. Επιπλέον, η χρήση των εφαρμογών γραφείου ενός υπολογιστή επιτρέπει στα παιδιά να εκφραστούν πολυτροπικά και να συν-δημιουργήσουν (Ράπτης & Ράπτη, 2004).

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 10: [«Ο Σωκράτης για τη φιλία»](#).

-[Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#).

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου:

Ενότητα 10^η: [Η αγάπη για τους συνανθρώπους μας – Οι φιλικόι δεσμοί – Η αγάπη](#).

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ενότητα 10^η: [Η αγάπη για τους συνανθρώπους μας – Οι φιλικοί δεσμοί – Η αγάπη.](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

Αριστοτέλη, [Ηθικά Νικομάχεια, 1169b3–1170b19](#). Στο *Αριστοτέλους Ηθικά Νικομάχεια*. Ι–ΙΙ.1993. Μτφρ. Β. Μοσκόβης. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Αριστοτέλη, [Ηθικά Νικομάχεια, 1171a21–1172a15](#). Στο *Αριστοτέλους Ηθικά Νικομάχεια*. Ι–ΙΙ.1993. Μτφρ. Β. Μοσκόβης. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Κικέρωνα [«Περί φιλίας»](#). Στο *Κικέρων, Περί Φιλίας*, Μτφρ. Μαρία Κεκροπούλου, εκδ. Ενάλιος, 1997, σελ. 30-32 [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο]

Γρηγορίου του Θεολόγου [11ος λόγος](#). Στο GREGORIUS NAZIANZENSUS (Gregorius Theologus, Patriarcha Constantinopoleos, 329-381). LEXICON IN ORATIONES GREGORII NAZIANZENI, Migne PG 35. [πηγή: Ιστοσελίδα nektarios.gr στο δίκτυο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου]

Γκιμπράν, Χ. [Για τη φιλία](#) [πηγή: Ιστολόγιο «Αντικλείδι».]

Μπόρχες, Χ. Λ. [Ποίημα στους φίλους](#). Στο *Χόρχε Λουίς Μπόρχες, Ποιήματα*. μτφρ. Δ. Καλομοίρης. Ελληνικά Γράμματα. 1995. [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο]

Αποστολοπούλου, Θ. [Η φιλία στους εφήβους](#). [πηγή: ιστολόγιο “my family”]

Βενιού, Ε.. [Ο κολλητός κάνει καλό στην υγεία](#). [πηγή: εφημ. «Το Βήμα», 13/2/12].

[Πώς να γίνετε καλύτεροι φίλοι με τους φίλους σας](#). [πηγή: ιστολόγιο «Ο Κόσμος της Ψυχολογίας»].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[«Σωκράτης»](#), 2012-3 (διάρκειας 24'38''). Από την εκπομπή της ET3 «Animated Φιλόσοφοι». Ιδέα, σενάριο, σκηνοθεσία: Γ. Χατζηβασιλείου, Αφήγηση, συνεντεύξεις, μουσική επιμέλεια: Γ. Χατζηβασιλείου [πηγή: YouTube].

Τραγούδια / Ηχητικά αποσπάσματα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[«Οι φίλοι»](#) (διάρκεια: 3'26''). Στίχοι – μουσική: Χάρις Αλεξίου, εκτέλεση: Χάρις Αλεξίου, ενορχήστρωση: Χάρης Ανδρεάδης, από το CD «Οδός Νεφέλης '88», Universal, 2011.

[“The Friendship Song - Friends are Quiet Angels”](#) (διάρκεια: 2'52''). Στίχοι - μουσική: Gloria Skleron & Barbara Rothstein, εκτέλεση: Molly Pasutti, από CD του Wedding Music Central, CA - USA, 2007 [πηγή: YouTube].

[«Χρώμα δεν αλλάζουνε τα μάτια»](#) (διάρκεια: 3'09''). Στίχοι: Μιχάλης Γκανάς, μουσική: Δημήτρης Παπαδημητρίου, εκτέλεση: Γεράσιμος Ανδρεάτος – Σοφία Παπάζογλου. Από την εκπομπή της NET «Μεσογείων 136», 28/02/2013 [πηγή: YouTube].

Ταινίες / Ντοκιμαντέρ

[«Άθικτοι»](#) [Untouchable]. 2011 (διάρκεια: 112'). Σενάριο – Σκηνοθεσία: Olivier Nakache – Eric Toledano (παρουσίαση ταινίας) [πηγή: “Sevenart” – Ιστοχώρος για τον Κινηματογράφο]

[«Το δέντρο που πληγώναμε»](#). 1986 (διάρκεια: 75'). Σενάριο - Σκηνοθεσία: Δήμος Αβδελιώδης. Μουσική: Δημήτρης Παπαδημητρίου, Παραγωγή: Δήμος Αβδελιώδης & Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου (παρουσίαση ταινίας) [πηγή: “Sevenart” – Ιστοχώρος για τον Κινηματογράφο].

Ιστοσελίδες

[Edmodo](#) [Εκπαιδευτική πλατφόρμα μάθησης].

Ελληνικά Βικιφθέγματα: [Φιλία - Φίλοι](#) [Διαδικτυακή Επιτομή Ρήσεων και Αποφθεγμάτων].

[Glogster](#) [Διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα].

[Ηλεκτρονική Σχολική Τάξη \(η-Τάξη\)](#) [Ηλεκτρονική πλατφόρμα της Ομάδας Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης του Πανεπιστήμιου Αθηνών για την υπηρεσία Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Τάξης του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας](#) των Liddell, H.- Scott, R. 1901-1904 [1897].

τ. I - IV. Μτφρ. Ξ. Μόσχος - Μ. Κωνσταντινίδης. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.

[πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου – Τμήμα Μαθηματικών: Εργαστήριο Υπολογιστικών Μαθηματικών, Μαθηματικού Λογισμικού και Ψηφιακής Τυπογραφίας].

[Moodle](#) [Εκπαιδευτική πλατφόρμα μάθησης]

[Padlet](#) [Ελεύθερο λογισμικό επεξεργασίας ψηφιακού υλικού]

[Text2MindMap](#) [Ελεύθερο λογισμικό κατασκευής εννοιολογικών χαρτών]

[Φιλία](#) [πηγή: «Γνωμολογικόν» - Αποφθέγματα, Γνωμικά, Αφορισμοί, Ρητά, Παροιμίες και άλλα].

Διδακτική πορεία /στάδια /φάσεις

Α΄ Φάση

2 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής

Με αφορμή τον τίτλο της ενότητας έγινε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με τη φιλία, κατά την οποία οι μαθητές εξέφρασαν τις σκέψεις τους γενικά για το θέμα και ενημερώθηκαν για την αποστολή τους να συντάξουν ένα ψηφιακό λεύκωμα για τη φιλία. Δεν έγινε προβολή αποσπασμάτων της σειράς «Animated Φιλόσοφοι» της ET3, όπως προβλέπεται στο αρχικό σενάριο για εξοικονόμηση χρόνου.

Ακολούθησε η ανάγνωση του κειμένου από την εκπαιδευτικό και η διερεύνηση των βασικών νοηματικών αξόνων: τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου από τη μια και οι επιλογές των ανθρώπων από την άλλη ([1ο Φύλλο Εργασίας](#)). Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, αποτύπωσαν με τη δημιουργία ενός εννοιολογικού χάρτη τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου και όχι τη διάσταση ανάμεσα στα λόγια και τα έργα των ανθρώπων της εποχής του Σωκράτη, όπως προβλεπόταν στο αρχικό σενάριο. Η αλλαγή αυτή έγινε για να περιοριστεί το υλικό που θα έπρεπε να συμπεριλάβουν οι ομάδες στον εννοιολογικό χάρτη, ώστε να διευκολυνθούν οι μαθητές οι οποίοι για πρώτη φορά χειρίζονταν το συγκεκριμένο λογισμικό. Το λογισμικό που

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

χρησιμοποίησαν είναι αυτό που προτείνεται από το σενάριο: το [Text2MindMap](#), επειδή δε χρειάζεται εγκατάσταση.

Οι μαθητές μελέτησαν, στη συνέχεια, τις απόψεις διανοητών από διάφορες εποχές σχετικά με τη φιλία, ώστε να εμπλουτίσουν τον εννοιολογικό χάρτη της προηγούμενης άσκησης με νέα στοιχεία που συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου.

[Η πρώτη ομάδα](#) επισκέφτηκε την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και μελέτησε δύο αποσπάσματα από τα «Ηθικά Νικομάχεια» του Αριστοτέλη: [«Ηθικά Νικομάχεια», 1169b3–1170b19](#) και [1171a21–1172a15](#). [Η δεύτερη ομάδα](#) μελέτησε ένα απόσπασμα από το έργο του Κικέρωνα [«Περί φιλίας»](#) και [ένα απόσπασμα](#) από τους λόγους του Γρηγορίου του Θεολόγου. [Η τρίτη ομάδα](#) μελέτησε το κείμενο [«Για τη φιλία»](#) του Χαλίλ Γκιμπράν και το [«Ποίημα στους φίλους»](#) του Χόρχε Λουίς Μπόρχες. Τέλος, [η τέταρτη ομάδα](#) ασχολήθηκε με τρία άρθρα σχετικά με τη φιλία: [«Η φιλία στους εφήβους»](#), [«Πώς να γίνετε καλύτεροι φίλοι με τους φίλους σας»](#), [«Ο κολλητός κάνει καλό στην υγεία»](#).

Η προσέγγιση των παραπάνω κειμένων από τις ομάδες ήταν αρκετά επιφανειακή και για αυτό δεν αξιοποιήθηκαν ουσιαστικά τα δεδομένα τους στον εννοιολογικό χάρτη που δημιούργησαν.

B' Φάση

1 ώρα στο εργαστήριο Πληροφορικής

Οι μαθητές σε ομάδες συνέχισαν το Φύλλο Εργασίας που παρέλαβαν στην προηγούμενη φάση, αναλαμβάνοντας να εντοπίσουν και να παρουσιάσουν στους υπόλοιπους συγκεκριμένο αριθμό έργων από διαφορετικό χώρο: [η πρώτη ομάδα](#) κλήθηκε να εντοπίσει και να παρουσιάσει τέσσερα έως πέντε τραγούδια, ελληνικά ή ξένα, [η δεύτερη ομάδα](#) να αναζητήσει τρία έως τέσσερα λογοτεχνικά κείμενα, [η τρίτη ομάδα](#) ανέλαβε να παρουσιάσει δύο τρεις σχετικές κινηματογραφικές ταινίες και [η](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

τέταρτη ομάδα να συγκεντρώσει επτά με οκτώ αποφθέγματα και παροιμίες. Ο ρόλος της εκπαιδευτικού στην τάξη ήταν να καθοδηγεί τους μαθητές στη διατύπωση των κατάλληλων λέξεων στις μηχανές αναζήτησης (π.χ. προτιμήθηκε στην αναζήτηση ο όρος «φίλος» αντί του «φιλία» καθώς στη δεύτερη περίπτωση δίνονταν κατά βάση αποτελέσματα δίχως να υπολογίζεται ο τονισμός της λέξης), να μεριμνά για την καταλληλότητα των ψηφιακών πόρων που εντόπιζαν και να παρεμβαίνει όπου θεωρούσε ότι δυσκολεύονται στην ανεύρεση σχετικού υλικού. Κατά την εφαρμογή αξιοποιήθηκαν τα Βικιφθέγματα και το Γνωμικολογικόν από την μία ομάδα, ενώ οι υπόλοιπες έκαναν ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο. Ωστόσο θα ήταν χρήσιμο σε περίπτωση που οι μαθητές δυσκολευτούν στην ανεύρεση του κατάλληλου υλικού να υπάρχει ένας κατάλογος αντίστοιχης θεματολογίας ή να αξιοποιηθεί ο κατάλογος που προτείνεται από το αρχικό σενάριο:

1. Για τα τραγούδια το YouTube παρέχει εύχρηστη μηχανή αναζήτησης. Σχετική θεματολογία υπάρχει στα τραγούδια: «Οι φίλοι» της Χαρούλας Αλεξίου, «Χρώμα δεν αλλάζουνε τα μάτια» του Γεράσιμου Ανδρεάτου, « “The Friendship Song - Friends are Quiet Angels” των Gloria Skleron & Barbara Rothstein κ.ο.κ.
2. Τα λογοτεχνικά κείμενα μπορούν να αναζητηθούν στα σχολικά εγχειρίδια λογοτεχνίας της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου, όπου υπάρχει σχετική θεματική ενότητα. Τα βιβλία είναι αναρτημένα στο «Ψηφιακό Σχολείο».
3. Σχετικά με τις κινηματογραφικές ταινίες μπορούν να αναφερθούν «Το δέντρο που πληγώναμε» του Δήμου Αβδελιώδη και η γαλλική ταινία «Αθικτοι» των Ολιβιέ Νακάς και Ερίκ Τολεντανό.
4. Τα Βικιφθέγματα και το Γνωμικολογικόν παρέχουν πληθώρα από αποφθέγματα και παροιμίες με δυνατότητα θεματικής αναζήτησης.

Στη φάση αυτή, οι ομάδες μετασηματίστηκαν περιλαμβάνοντας ένα μέλος από κάθε προηγούμενη ομάδα. Το τελικό προϊόν που κατέθεσαν οι νέες ομάδες ήταν μία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αφίσα με θέμα τη φιλία, όπου ενσωματώθηκε το υλικό από τις προηγούμενες εργασίες ([Φύλλο Εργασίας 2](#)). Οι μαθητές αξιοποίησαν το λογισμικό που προτείνεται από το αρχικό σενάριο: το [Padlet](#), καθώς δεν απαιτούσε λογαριασμό και ήταν εύκολο στη χρήση του. Το περιεχόμενο και η μορφή της αφίσας καθορίστηκαν από τις επιλογές των μαθητών. Το γεγονός ότι οι μαθητές χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά το παραπάνω λογισμικό δυσκόλεψε αρκετά την εργασία τους και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο διαθέσιμος χρόνος ήταν περιορισμένος είχε σαν αποτέλεσμα να μην προλάβουν οι ομάδες να τελειοποιήσουν τις αφίσες τους. Ωστόσο ήταν σημαντικό το ότι ήρθαν σε μια πρώτη επαφή με καινούρια λογισμικά. Η σύνταξη κειμένου με τις απόψεις που πιθανόν να εξέφραζε ο Σωκράτης, αν ζούσε στη σύγχρονη εποχή δεν υλοποιήθηκε λόγω έλλειψης χρόνου.

Η αξιολόγηση των μαθητών από τη διδάσκουσα έγινε σε κάθε φάση με κριτήρια την κατανόηση του διδαγμένου κειμένου και τη συμμετοχή και τη συμβολή του καθενός στο ομαδικό έργο. Επίσης, κρίθηκε και ο βαθμός αξιοποίησης όλων των προηγούμενων εργασιών στην τελική αφίσα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας 1 – Ομάδα Α

*Σημείωση: Σε οποιαδήποτε φάση της εργασίας σας χρειαστείτε Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ψηφιοποιημένη μορφή του λεξικού [Liddell Scott](#).

1. Αφού μελετήσετε το κείμενο με τη βοήθεια των γλωσσικών σχολίων, να εντοπίσετε ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου σύμφωνα με το κείμενο και να τα αποτυπώσετε σε έναν εννοιολογικό χάρτη. Αν δεν γνωρίζετε κάποιο σχετικό λογισμικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Text2MindMap](#).
2. Επισκεφτείτε την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και μελετήστε δύο αποσπάσματα από τα «Ηθικά Νικομάχεια» του αρχαίου έλληνα φιλοσόφου Αριστοτέλη (έζησε 384-322 π.Χ.): [«Ηθικά Νικομάχεια» 1169b3-1170b19](#) και [1171a21-1172a15](#). Συγκρίνετε τις απόψεις του Αριστοτέλη σχετικά με τη φιλία με τις αντίστοιχες απόψεις του Σωκράτη, όπως αποτυπώνονται στο κείμενο του σχολικού βιβλίου. Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των κειμένων που διαβάσατε, να εμπλουτίσετε τον εννοιολογικό χάρτη της άσκησης 1 με νέα στοιχεία που συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου.
3. Να εντοπίσετε και να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας τέσσερα με πέντε τραγούδια που έχουν ως θέμα τους τη φιλία μεταξύ των ανθρώπων. Σκεφτείτε τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά που θα χρησιμοποιήσετε στη μηχανή αναζήτησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας 1 – Ομάδα Β

*Σημείωση: Σε οποιαδήποτε φάση της εργασίας σας χρειαστείτε Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ψηφιοποιημένη μορφή του λεξικού [Liddell Scott](#).

1. Αφού μελετήσετε το κείμενο με τη βοήθεια των γλωσσικών σχολίων, να εντοπίσετε ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου σύμφωνα με το κείμενο και να τα αποτυπώσετε σε έναν εννοιολογικό χάρτη. Αν δεν γνωρίζετε κάποιο σχετικό λογισμικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Text2MindMap](#).
2. Μελετήστε [ένα απόσπασμα](#) από το έργο «Περί φιλίας» του ρωμαίου ρήτορα και πολιτικού Κικέρωνα (έζησε 106-43 π.Χ.) και την πρώτη παράγραφο από [τον 11^ο Λόγο](#) του Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως και Πατέρα της Εκκλησίας Γρηγορίου του Θεολόγου (έζησε 329-389 μ.Χ.). Συγκρίνετε τις απόψεις των συγγραφέων σχετικά με τη φιλία με τις αντίστοιχες απόψεις του Σωκράτη, όπως αποτυπώνονται στο κείμενο του σχολικού βιβλίου. Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των κειμένων που διαβάσατε, να εμπλουτίσετε τον εννοιολογικό χάρτη της άσκησης 1 με νέα στοιχεία που συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου.
3. Να εντοπίσετε και να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας επτά με οκτώ αποφθέγματα ή παροιμίες που έχουν ως θέμα τους τη φιλία μεταξύ των ανθρώπων. Σκεφτείτε τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά που θα χρησιμοποιήσετε στη μηχανή αναζήτησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 1 – Ομάδα Γ

*Σημείωση: Σε οποιαδήποτε φάση της εργασίας σας χρειαστείτε Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ψηφιοποιημένη μορφή του λεξικού [Liddell Scott](#).

1. Αφού μελετήσετε το κείμενο με τη βοήθεια των γλωσσικών σχολίων, να εντοπίσετε ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου σύμφωνα με το κείμενο και να τα αποτυπώσετε σε έναν εννοιολογικό χάρτη. Αν δεν γνωρίζετε κάποιο σχετικό λογισμικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Text2MindMap](#).
2. Μελετήστε το κείμενο [«Για τη φιλία»](#) του λιβανέζου ποιητή και φιλοσόφου Χαλίλ Γκιμπράν (έζησε 1883-1931 μ.Χ.) και το [«Ποίημα στους φίλους»](#) του αργεντίνου λογοτέχνη Χόρχε Λουίς Μπόρχες (έζησε 1889-1986 μ.Χ.). Συγκρίνετε τις απόψεις των συγγραφέων σχετικά με τη φιλία με τις αντίστοιχες απόψεις του Σωκράτη, όπως αποτυπώνονται στο κείμενο του σχολικού βιβλίου. Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των κειμένων που διαβάσατε, να εμπλουτίσετε τον εννοιολογικό χάρτη της άσκησης 1 με νέα στοιχεία που συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου.
3. Να εντοπίσετε και να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας δύο με τρεις κινηματογραφικές ταινίες, ελληνικές ή ξένες, που έχουν ως θέμα τους τη φιλία μεταξύ των ανθρώπων. Σκεφτείτε τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά που θα χρησιμοποιήσετε στη μηχανή αναζήτησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας 1 – Ομάδα Δ

*Σημείωση: Σε οποιαδήποτε φάση της εργασίας σας χρειαστείτε Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ψηφιοποιημένη μορφή του λεξικού [Liddell Scott](#).

1. Αφού μελετήσετε το κείμενο με τη βοήθεια των γλωσσικών σχολίων, να εντοπίσετε ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου σύμφωνα με το κείμενο και να τα αποτυπώσετε σε έναν εννοιολογικό χάρτη. Αν δεν γνωρίζετε κάποιο σχετικό λογισμικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Text2MindMap](#).
2. Μελετήστε τρία άρθρα που δημοσιεύτηκαν τα δύο τελευταία χρόνια στο διαδίκτυο: [«Η φιλία στους εφήβους»](#), [«Πώς να γίνετε καλύτεροι φίλοι με τους φίλους σας»](#), [«Ο κολλητός κάνει καλό στην υγεία»](#). Συγκρίνετε τις απόψεις των συγγραφέων σχετικά με τη φιλία με τις αντίστοιχες απόψεις του Σωκράτη, όπως αποτυπώνονται στο κείμενο του σχολικού βιβλίου. Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των κειμένων που διαβάσατε, να εμπλουτίσετε τον εννοιολογικό χάρτη της άσκησης 1 με νέα στοιχεία που συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου.
3. Να εντοπίσετε και να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας τρία με τέσσερα λογοτεχνικά κείμενα κινηματογραφικές ταινίες, ελληνικές ή ξένες, που έχουν ως θέμα τους τη φιλία μεταξύ των ανθρώπων. Σκεφτείτε τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά που θα χρησιμοποιήσετε στη μηχανή αναζήτησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας 2 – Κοινό για όλες τις ομάδες

Έφτασε η ώρα να δημιουργήσετε το δικό σας ψηφιακό λεύκωμα για τη φιλία. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε όποιο πρόγραμμα διαδραστικής αφίσας γνωρίζετε. Αν δε γνωρίζετε κάποιο σχετικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Padlet](#).

1. Καταγράψτε τις δικές σας απαντήσεις στο ερώτημα «Πώς είναι ο καλός φίλος;» και ενσωματώστε στο λεύκωμά σας σχετικές εικόνες.
2. Μελετήστε όλες τις εργασίες που ετοιμάστηκαν στην προηγούμενη φάση. Επιλέξτε και ενσωματώστε στο λεύκωμά σας μία με δύο από κάθε προηγούμενη δραστηριότητα.
3. Εμπλουτίστε το λεύκωμα σας με λέξεις και φράσεις των αρχαίων ελληνικών σχετικές με τη φιλία. Μπορείτε να τις αναζητήσετε στα κείμενα προηγούμενων εργασιών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Η συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας μπορεί να αποτελέσει μέρος ενός ευρύτερου Project σχετικά με τη φιλία, στο πλαίσιο μιας ημιτυπικής εκπαιδευτικής δράσης. Στην περίπτωση αυτή, το σενάριο επεκτείνεται χρονικά και περιλαμβάνει μελέτη περισσότερων κειμένων, ιδιαίτερα αποσπασμάτων από τα [«Ηθικά Νικομάχεια»](#) του Αριστοτέλη. Μια εναλλακτική εκδοχή θα μπορούσε να εστιάσει στη σύγκριση των αξιών τότε και τώρα. Προτείνεται, επίσης, να αξιοποιηθούν και άλλες μορφές τέχνης (π.χ. ζωγραφική, θέατρο) και καλό θα ήταν να εμπλουτιστεί το σενάριο με προσωπικές δημιουργίες των μαθητών (ζωγραφιές, ποιήματα, τραγούδια, αφηγήματα).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η θεματολογία του σεναρίου προσέλκυσε το ενδιαφέρον των μαθητών, καθώς συνδέεται άμεσα με ένα ζήτημα φλέγον για τους εφήβους. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου παρατηρήθηκε μια επιφανειακή προσέγγιση εκ μέρους των μαθητών των κειμένων που προτείνονται για μελέτη γεγονός που οφείλεται στην γενικότερα παρατηρημένη έλλειψη προσοχής των μαθητών κατά την ανάγνωση κειμένων και ιδίως σε παιδιά της Α΄ Γυμνασίου. Επίσης, το γεγονός ότι οι μαθητές δεν ήταν εξοικειωμένοι με τη χρήση λογισμικών για δημιουργία εννοιολογικού χάρτη και αφίσας, καθώς ήταν η πρώτη φορά που αξιοποίησαν τα συγκεκριμένα λογισμικά, δυσκόλεψε κάπως την όλη διαδικασία, αλλά είχε πρόσθετα διδακτικά οφέλη σε επίπεδο ψηφιακού γραμματισμού. Η ελευθερία που παρέχει το σενάριο στη σύνταξη του τελικού προϊόντος (αφίσα-λεύκωμα) δυσκολεύει τους μαθητές που έχουν συνηθίσει να ακολουθούν κατά γράμμα τις υποδείξεις του διδάσκοντος και επηρεάζει το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας τους, αλλά είναι χρήσιμη ώστε να αναπτύξουν την αυτενέργεια και να επιτευχθεί για τους μαθητές η μετάβαση σε επόμενο στάδιο νοητικής ανάπτυξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βιγκότσκι, Λ. 2008. *Σκέψη και Γλώσσα*. Μτφρ. Μ. & Α. Ρόδη. Αθήνα: Γνώση.
- Cole, M. & S. Cole. 2002. *Η ανάπτυξη των παιδιών*. Τόμος Γ: *Η εφηβεία*. Μτφρ. Μ. Σόλμαν. Αθήνα: «Τυπωθήτω» - Γ. Δαρδανός.
- Foulin, J. & S. Mouchon. 2002. *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Μτφρ. Μ. Φανιουδάκη. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Kalantzis, M. & B. Core. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*. [30/11/2013]
<http://neamathisi.com/learning-by-design/>
- Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.
http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf
- Ράπτης, Α. & Α. Ράπτη. 2004. *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας: Α΄ Τόμος. Συνολική προσέγγιση*. Αθήνα: Α. Ράπτη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ